

Primicije v Slovenskih goricah

»Kako mu pristoja mašniška srajca!« so se pogovarjale kmečke matere v nedeljo po večerih, ko so videle stopiti Martinovega študenta, ki je študiral za gospoda, prvič pred oltar. Običen je bil v belo mašno srajco, zakaj pomagaj je peti domačemu gospodu pete litanije.

Zenske po cerkvi so dvigale glave, se suvale, se vzpenjale druga čez drugo in si odobravajoče kimalo, ko je sočni glas študenta Franca planil pod cerkveni obok, zaplaval pod ladjami ter se odbil zadaj pri orglah. Se nalašč ga je nekoliko tresel in ojačil, da bi farane čim bolj razveselil.

Martinova mati je sedela v prvi klopi pred oltarjem. Roke je imela sklenjene in si je zakrivala z njimi obraz, a vendar ni mogla skriti prekipevajoče sreče, ki je dušila njeno srce in gladila njene kosti. Topila se je v blaženosti, rožljala z ogromnim molkom, ki ji je ovijal pesti, ter se včasih ozrla po cerkvi in se nasmehnila stotini očem, ki so se opirale vanjo, za zopet v njenega sina.

»Kako si srečna, Mica, Jezus, da še sama ne veš! Gospoda boš imela pri hiši. Ta te bo že spravil v nebena. Nisi zastoj rotila,« so ji pravile pred cerkvi sosedje ter silile k nji, ona pa se je smehljala ter tu pa tam zamahnila s svojo žuljavo pestjo, kakor bi hotela pokazati, da to ni nič tako važnega. Toda v srcu ji je plala radost, ji osvetljevala oči in ji gnala po telesu vročino, in če se je katera izrazila o njenem sinu zelo laskavo, ji je dejala: »Saj je Franc že pravil, da te bo povabil na primicijo. Prihodnje leto konec julija bo imel novo mašo. Ne pozabi! — Te bo že se povabil sam.« In gospodinja se je nasmehnila, vsa zardela od blaženosti.

»Če je tako, Mica, mu lahko poveste, da bom dala štirjak vina, tele in še kako malenkost,« je dahnila vesela in se ozrla samozavestno po sosedah, kot bi jim hotela pokazati svojo pomembnost.

Od tiste nedelje se v fari ni nehala govoriti o primiciji, zlasti še zato, ker je bogoslovec Franc jel hoditi kmalu potem po vaseh. Ustavljaj se je v hišah ter vabil ljudi.

Najprej je obhodil najbližje sorodnike, ki so dobili na primiciji važnejše funkcije. In kakor bi slutil, da gospod Franc pride, so bili vsi doma, ko je prišel v hram. Oče

penjali na prste ter napenjali ušesa, da bi čuli govore.

»Jezus, kako so suhi in bledi!« je šepnila kmetica svoji sosedki, kačo novomašnika, ko je s sklonjeno glavo poslušal govorjenje šolske deklice, ki mu je izročila tudi šopek. Za njo je govoril domači župnik ter silkal strmečim faranom pridnost novomašnika, trud in skrb, ki jih je moral prebroditi, preden se je dokopal do časti viteza Kristusove cerkve. Ko pa je govorila prednica Marijine družbe, se je med govorjenjem zmotila, da ni vedela naprej, pa je v zadregi privlekla iz žepa svoje bele svatovske janke zmečkan papir, ki ji je znova razvezal jezik.

Po končanih nagovorih se je ljudstvo združilo v procesijo in z novomašnikom na čelu je šla procesija k cerkvi, kjer je bila kratka molitev, nato pa so se ljudje razšli.

Tri tedne po prihodu novomašnika v domačo faro je bila primicija. Pred rojstnim hramom primicijanta so medtem zgradili leseno uto ter jo opletili z zelenjem od vrha do tal. V nji so se zjutraj na dan nove maše zbrali gostje. Ko so se najedli in napili, je dal ceremonijar, ki ga imenujejo cimoner, znak za odhod. Medtem je

Fotoamater

Predsedstvo zveze slovenskih fotoamaterskih društev prosi organizacije in funkcionarje, ki so prejeli te dni njegovo okrožnico, naj skrbno proučijo njeno vsebino in naj pošljejo čim prej svoje odgovore in predloge. Nekoliko izvodov okrožnice je interesiranim amaterskim organizacijam in amaterjem še na razpolago. — Spremembe pravil, ki jih je sprejel ustanovni občni zbor, je banska uprava že potrdila. Pravila v novi obliki se razpošiljajo, čim bodo razmnožena, skupaj s pravilnikom Osrednje slikovne zbirke.

Fotoklub Ljubljana: Družabni kopalni izlet k Sori bo v nedeljo 13. avgusta. Odhod iz Ljubljane ob Medvod z vlakom ob 7.05. Prijave v klub do prihodnjega torka, za jed in pijačo ves dan plača odrasla oseba 15 din, otroci prosto.

Sloviti nemški mojster amater Michael Neumüller iz Linza, ki smo njegove slike občudovali na ljubljanskih internacionalnih, se je ustavljal te dni z gospo soprogo in nekim prijateljem na poti v Dalmacijo v Ljubljani in porabil priliko, da se osebno seznanji s člani tukajšnjega fotokluba.

Veliki nagradni natečaj »V čaru svetlobe«, ki ga prireja tvrdka Franke in Heidecke, izdelovalca kamer Rolleiflex in Rolleicord, ima zadnji rok 31. t. m., na kar naše amatere, ki so se pri prvem nagradnem natečaju iste tvrdke v zelo močni mednarodni konkurenci izvrstno odrezali, še posebej opozarjamo. Pogoje dobite v vsaki fotografski trgovini. Na nedavni fotografski razstavi v Splitu je izmed 14 nagrad deset odpadlo na posnetke z Rolleiflex in Rolleicord!

Tudi „spominski“ posnetki

morajo biti takšni, kakor pravilno poudarja zadnja številka »Photoblätter«, da se lahko povsod pokažejo. Čim bolj živi so po svoji vsebini, tem naravnjeja in trajnejša je njihova spomska vrednost. Iz tega razloga bi bilo popolnoma zgrešeno, če bi zaklical sredi vselega razgovora: »Pozor! Sedaj vas bom malo fotografiral! Ostanite za trenutek mirni!« Po tej metodi ne nastajajo resnične spomske slike. Posnel boš samo otrdele, izumetničene postavbe. Ne fotografiraj tudi tvari ali tovarišč na potovanju, ko stojte togo pred kakšnim zgodovinskim poslopjem zijačo v kamero. Resnične spomske slike s trajno vrednostjo nastajajo le iz trenutnega dogajanja in s tehničnega stališča jih ni težko delati. Predvsem je treba snemati s pripravljeno kamero, iz daljave 5 do 6 m do oseb, z ustanovitvijo na 4 do 6 m, z zaslonko 5.6 do 8 (6.3 do 9), zaklop pa naj bo pripravljen v skladu s svetlobo in gibanjem na eno stotinko do ene pedesetinke sekunde.

Cvetlične in sploh barvne motive je snemati z barvnim tvorivom najboljše zgodaj zjutraj ali pozno popoldne, če gre za rdeče ali rumene barve; v opoldanskih urah in pod jasnim, modrim nebom, če gre pretežno za modro barvo v motivu.

Fotografija in umetnost

Medtem ko se bomo pri nas še nekaj časa pripravljali, ali je pristojevi vsaj neko vrsto fotografije med umetnosti, so to stvar v Nemčiji rešili tudi s pravnega stališča. Šlo je za nekega znanega amaterja, ki sestavlja po naročilu neke založbe zbirke fotografij v knjigi, za kar potuje čisto tudi daleč v tujino. Ker ima avtor iz teh del stalen vir dohodkov, se je glasilo vprašanje, ali naj bodo ti dohodki podvrženi dohodninskemu davku, oziroma z drugimi besedami: dali je smatrati takšno delovanje za stalno obrt ali za svobodno poklic. Odločujoči činitelji so vprašanje rešili v zadnjem smislu. Enako kakor pisatelj, se je glasila razdoba, je tudi tisti, ki knjig ne piše, temveč jih fotografira, izvrševalec svobodnega poklica, in to tudi v primeru, da dela po naročilu kakšnega založnika in ne ponuja svojih del od primera do primera. Preko tega pa je bilo odločeno, da vrši fotograf v takšnem primeru kakor pisatelj poklic, ki je posvečen čisti umetnosti. Utemeljitev sodbe pravi, da ni nobenega dvoma o tem, da je mogoče poedinemo posnetku priznati umetniško vrednost. Posebno zanimiva je nadaljnja razširitev pojma na delovanje, ki tiči v iskanju umetniških lepih in dragocenih pokrajin ter poslopij, pri čemer imata kompozicijske slike in razsvetljava večji pomen nego fototehnično mehanično podajanje.

Razvijalci za poletni čas

so tisti, ki za temperaturo niso preveč občutljivi, to se pravi, da ne spreminjajo dotosti svojega razvijalnega značaja, če so nekoliko stopinj toplejši ali hladnejši, dalje morajo delati čim bolj jasno, brez osena, in potrebujejo le malo alkalija. Izmed običajnih razvijalcev ustrezajo tem zahtevam najboljše adurol, amidol, paramidofenol in pirokatehin. Amidol, ki je priporočljiv za voljo črno-modre barve, v kateri razvija, zlasti tudi za papirje, alkalija n. pr. prav nič ne potrebuje. Na slabem glasu je pač zavoljo svoje male trpežnosti — toda po krivici. V juljski številki Knappove revije »Foto-Beobachter« beremo, da ga napravi dodatek 5 cm mlečne kisline: na vsak liter prav tako trpežnega kakor vsak drug razvijalec. Treba ga je le po vsaki uporabi filtrirati.

je sedel navadno za mizo in listal po časniku; mati je luščila pri peči grahec, otroci pa so opravljali vsak svoje delo, da bi ne mogli nihče godrnjati zastran njihove pridnosti. Posadili so ga za mizo, dali najoštatinar najboljšega vina, krožnik pečenega mesa in začel se je pomenek o gospodarstvu, o šoli, o življenju v mestu in slednjič tudi o velikem dogodku, ki čaka faro: o njegovi novi maši. Potem je izrekel svoje vabilo in gospodar je poklical v hišo vso družino.

»Teško bo, težko, go...« Ni vedel, kako bi nazval študenta in mu je že hotel reči gospod, pa se je spomnil svojih sorodniških zvez z njim, in je rekel: »Franc. Slabi časi so zdaj in tudi boš imel obilo boljših od nas. Ne rečem, da bi ne šel rad Primicija je velika stvar, ali kot rečeno, boljše ljudi povabi, bogatejše, da ti bo kaj koristilo. Ko je imel novo mašo Petrov, so dali gostje toliko skupaj, da je lahko s tistim vse leto v mestu živel Ampak tam smo bili kmetje!« se je zagovoril, toda takoj je popravil: »Jaz sem seveda dal, kolikor je bilo pač treba, da bi se ne osmešili. Zdjaj pa je drugače. Ali pravim ti, le želarjev ne vabi veliko. Ta ti da malo, na primicijo pa pride od hiše vse, kar lahko hodi.«

Potem so se pogovorili. Sinova bosta stregla pri mizi za častne goste, hčeri pa bosta svatevci. Zastran dajatev lahko ostane tako: naj dajo, če imajo, če ne, pa ne. In ko je Franc odhajal, mu je gospodar stisnil roko z besedami: »Ne boj se, da bi bili zadnji. Menim, da boš zadovoljen.«

Prišla je jesen, za njo zima, in tako je poteklo leto in fara se je lepega dne znašla pred časom, ko se začne primicije.

Bilo je obilo govorenje vse to leto. Ljudje, ki niso bili vabljivi, so vedeli veliko povedati o enem in drugem. Vedeli so natančno, koliko bo darovala katera hiša in izračunali so, da bo primicijant razpolagal z desetimi polovnjaki vina, s par telicami, z dvanaštimi teleti, s tremi pitanimi svinjami. Mnogo pa so govorili tudi zastran svatevc. Marsikateri so osporavali pravico, da nosi venec, in tu pa tam se je našel celo fant, ki je pripovedoval, kako je hodil ležat k nji. Mnogo solza je izteklo, mnogo vzdihov je padlo v gluho noč in mnogo kletvic je trepetalo nad kmečimi hrami. Ali venci so ostali beli kljub opravljanju, in tiste, o katerih so farani govorili najslabše, so se na dan nove maše odrezale najboljše.

Neke nedelje so oznanili domači gospod s prižnice, da se pripelje gospod novomašnik v torek domov. In še tisti dan popoldne je nastalo v fari živahno vrvenje. Fantje so postavili ob cesti pri meji fare slavolok, ki je segal čez cesto. Bil je opleten z zelenjem, okrašen s papirnatimi trakovi, na deski, vrhu katere je bil velik križ, nad njim pa novomašniška krona, napravljena iz zelenja, pa je bil napis:

»Vsa fara se danes raduje, ko sprejema vas v sredo med se. Ponizno pred vas poklekuj in prosil blagoslova zase.«

Obakraj ceste so stale do prve vasi smrečice, bukovje, veje akacij; in tu pa tam je plapolal med vejevjem zastavica, ali pa se je smejal papirnat trak, ki so ga dekleta v naglici obesila tja.

Prišel je torek. Prihod novomašnika je bil napovedan za četrto uro popoldne. To popoldne je delo večinoma počivalo. Neštele kope razstav požete pšenice so se dvigale iznad boječih strnišč. Tu pa tam je bila njiva še nepožeta. Par snopov je ležalo na ogonu, v razgonu pa je ležal voder, ki ga je žanjica pozabila tam, ko je bežala, da bi ne zamudila sprejema. Na vratniku je marsikje stal voz. Miatiči so šli po rž, ko pa je začelo v cerkvi zvoniti, so ga pustili, kjer je pač bilo, ter zbežali k sprejemu.

Pred slavolokom so se ustavili duhovni gospodje, občinski veljaki ter svatevci, za njimi pa ostali farani, kakor je pač kateri prišel. In zgodilo se je, da sta se kakšni ženski celo sprili zaradi prostora. Tista, ki je prišla pozneje, bi rada odrinila prvo in beseda je dala besedo. Ko pa se je iz daljave prikazala kočija, sta utihnili in prednica Marijine družbe je ponavljala vsa v skrbeh v svoji glavi govor, ki ji ga je napisal gospod župnik.

Kočija je ustavila pred slavolokom. Ljudje so utihnili in oni zadnji so se vz-

prišel iz hiše novomašnik, ki je pokleknil na hišni prag ter prosil svoja roditelja blagoslova. Prva je stopila k njemu mati. Pokrižala ga je na čelo, pomočila rožmarin v blagoslovljeno vodo ter ga pokropila po glavi. Ponosno so se smejale njene oči, ki je šla s pogledom od gosta do gosta in hrbet se ji je vzravljalo za spoznanjem sina. — Za njo je pokržižal in poškopril bolja tudi oče, nato pa sta oba z ženo stopila ob njegovo stran, za njimi pa so se v istem hipu prikazale njegove sestre, oblečene v belo. Te so nosile na beli bližnici novomašniško krono in šopek. Pripadli so »cimoner«, položil novomašniku na glavo krono in ljudstvo je pokleknilo, ko je dal novomašnik svoj prvi blagoslov.

Zopet se je uredil spredov, na čelu katerega so korakali godci ter uredovali takšne poskočnice, da so nekaterim gospodinjam noge poplesavale po cesti. Poslednji v spredovu je šel novomašnik s svojimi starši in sestrami, ki so nosile njegovo krono pred njim. Pred cerkvijo so svatovec sestavile špalir, skozi katerega so šli gostje in pred cerkvenimi vrati je zopet pozdravil novomašnika domači župnik.

Ljudstvo se je gnetlo v cerkev. Matere so prinesle s seboj tudi majhne otroke in gneča je rasla, stiskala ljudi, tlačila deca, da je kričala. Povsod se je bila borba za boljše prostore.

V zakristiji se je medtem oblačil novomašnik. Zopet so mu na glavo posadili krono, s katero je šel na prižnico, od koder je prvič pridigoval.

Ko je bila pridiga končana, se je začela nova maša, ki je bila izredno slovesna. Kup duhovnih gospodov je hodilo pred oltarjem. Stregli so in mu pomagali opravljati sveto daritev.

Po maši so šli gostje na novomašnikov dom zopet v spredovu in zopet jim je krajšala pot prijetna godba, katere dolžnost je bila poslej, skrbeti gostom za razvedrilo. Pri vratih ute je stal »cimoner« ter razvrščal goste. Glavna miza je bila za odličnice in bližnje sorodnike novomašnika, stranske so bile za svatevce in za navadne goste, v kotu ob godcih, ki so sedeli na nekoliko vzvišenem prostoru, pa je bilo mesto za študente, ki se ta dan lahko najedo in napijejo po mili volji, kakor pravim vsem:

»Če pa nova maša je, jupajdi, jupajda, tam tud' dobra paša je, jupajdija-da. Med gospodo tam sedim, jupajdi, jupajda, z mastno piško se mastim, jupajdija-da.«

Ko so gostje zasedli svoja mesta, se je dvignil primicijant začel molitev. Po molitvi so godci zaigrali in »cimoner« je dal znamenje za obed. Vloga »cimonerja« je izredno naporna. Njegova naloga je, da uredi primicijo tako, da gre vse brezhibno, da ničesar ne manjka in da je dovolj dobre volje. Med obedom so se začele govorance. Dvigale so se tudi svatevci, ki so nazdravljale novomašniku, in godci so uredili ob vsaki zdravici svoj marš.

Polagoma se je privlekla nad hrame večer. Tiho je prišel izza bregov, se zasmel na listju drevja in odmev njegovega smeha je zatrepal v srcih svatevc, študentov in bogoslovcev, ki so pisali pred uto »cinder«, edini dovoljeni ples, ki ni na sebi nič pregrešnega. — Rhalo je legel na travo, zagrinjal v svojo koprenasto meglico oddaljenejša vasi in dramil v

razgretih glavah tisoče misli, morja hrepenenj, da so telesa svatevc postajala voljna in mehka, kakor testo za veliko noč, — da so oči študentov dooble oni značilni ostrir izraz in se je roka nalepila na roko kakor gosnica na list.

Nato je noč zastrla vas Močle so se pari zgubljali v mrak, zapuščajoč uto, v kateri so starejši duhovni gospodje govorili navdušene govore.

Po gozdu se je lestelo odpadlo listje, pokale so preprele veje in zdaj pa zdaj se je skozi razpaljeni zrak začel radosten vzkliz, cmok poljuba ali klic, če sta se dva slučajno zgrešila.

To so čudovite, božanske noči, katerih se spominjajo svatevce vse življenje in

Pet minut vzgoje

Sinček—edinček

Imam nečaka, ki je pravkar stopil v »leta nerodnac«. Ta mož na vsa usta kritizira vse in vsakogar. Vnet član je mladinske organizacije, ki prireja izlete, taborjenja, in nad vse rad se s svojimi pajdaši klati po prirodi: napol so indijanci, napol navadni ljudje, napol otroci, napol odrasli. Naj bo tako ali tako, koristno ali neumno v obeh odraslih, svoje početje vzamejo le na moč resno, dejanja in besede svojih »bratov« kritizirajo hudo ostro. Pri tem prav nič ne izbirajo besed, neusmiljeno udrihajo po glavah svojih bližnjih. Menda pa ta »tomahavk« mlade kritike (ali zabavljanja) nihče ne vihti tako vneto kakor moj nečak. Kar lasje so se mi jezili, kadar je svoje pajdaše vlačil v blato. Bolestno jim je razgallil duše, da bi bil sam sebi videti tem imenitnejši.

»Beži no,« je zabavljaj, »s takimi sinčki edinčki ne moreš ničesar početi. S pravimi fanti, da, to že. Ti vedo, kaj je disciplina, da disciplina mora biti zaradi uspeha celote. Temu ni treba šele ukazovati: stori to, stori ono! Ze sam ve, kje je treba prijeti, nič se delu ne izmuzne. S pravimi fanti moreš narediti, kar hočeš. Ničesar in nikogar se ne boje, tudi dežja se ne boje, čeprav so malo mokri, prehladijo se vendarle ne. Sploh pravi fantje vedo, kaj je sloga in soglasje: znajo skupaj delati in delati drug za drugega. Skratka, to niso sinčki—edinčki.« V izraz »sinčki—edinčki« je vložil tak prezir, da so se mi ubogi edinci kar zasmilili. Vprašal sem ga:

»Zakaj prav za prav praviš vsem fantom, ki so za nič, sinčki—edinčki?«

»Ker so to po večini res sinčki edinčki, ki so jim doma stregli od sprejaj in zadaj, potem pridejo pa med druge fante in mislijo, da se jim tu mora prav tako goditi. Če prinese na izlet sekuro s seboj, to ni naša, ampak njegova sekira. Če mu rečeš, naj gre drva nabrati, da bomo mogli kuhati večerjo, se namrdne pa reče: zakaj pa jaz? In če vodnika slučajno ni in mu kot namestnik vodnika ukazeš, naj gre po drva, mi zabrusi v brk: Kdo pa si ti, da mi boš ukazoval? Če mu mati da potico s seboj na tabor, je ne razdeli kakor ostali, ampak jo hrani zase. K sreči se potem hitro skvari, da jo lahko v slavnostnem spredovu nesemo pokopat. Njegova oprema v šotoru je najboljša, toda ne smeš dvigniti koca, pod njim je hlev. Skratka prav nobenega smisla za skupnost nima. Zadoljevanje je le tedaj, če lahko po mili volji ukazuje.«

Poskušal sem mu dopovedovati, da prenašo sodi. Hitro me je prekinil:

»Kaj boš govoril, ko pa dobro vem, kako je s temi sinčki—edinčki. Veliko sem imel z njimi opraviti. Na izletu se prvi utrudil, prvi začne sitnariti, ko drugi junaško stiskajo zobe in premagujejo ovire. Prvi teden že piše domov kartice, polne domotožja, krompirjeva juha je seveda prehuda zanj. Da mora »za druge« drva cepiti in kotle čistiti, se mu za malo zdi, čeprav mora tega delati opraviti prav toliko kakor vsak drug. Ne, nobenega smisla za skupnost nimajo. Zato pa pravim vsem, ki so jim podobni, sinčki—edinčki.« Dokazoval sem mu, da niso vsi edinci takšni, da ne izvirva vse, kar je navajal, iz dejstva, da so ti otroci edinci. Ko sem mu postregel s primerom, je modro zaključil: »Izjeme le potrjujejo pravilo!«

Žal ima ta mali mož v marsičem prav. Sedaj se gotovo spet ubija na taborjenju

vedno toplo, ljubeče. Ta večer ni razrednih razlik. Student se ne sramuje razpokanih rok kmečkega dekleta, kak mestni gospod poljublja od solca ožgano lice svatevce in ji govori lepo, prelepo, kakor se ji še sanjajo ni. Toliko je radosti ta večer, toliko utešenih hrepenenj in nobenih obljub, zakaj kdo koga pozna.

Prihodnje jutro so šli gostje v najbližjo sosedno faro, kjer je imel novomašnik mašo, potem pa so se ustavili v vrhu, v zidani, kamor jih je povabil bogat kmet, proti poldnevju pa so šli domov, kjer se je ponovilo vse, kar se je godilo prvi dan.

Tako je šlo štiri dni, dokler se ljudje ne naveličajo in dokler ne poide vse, kar so pripravili za primicijo.

IGNAC KOPRIVEC

s svojimi sinčki—edinčki, ki jih skoraž prezira. V manj ostrih besedah bi znal opisati edince vsak mladostnik, ki je z njimi v skupnosti živel na izletih, kolonijah, taborjenjih, pa tudi v šolskem razredu, čeprav tukaj manj, ker solidarnost ne pride toliko do izraza kakor tam, kjer si morajo vse sami pripraviti, od strehe nad glavjo do hrane. Tudi učitelji in vsi, ki imajo posla z mladino, vedo povedati za posebnosti edincev. Tudi vojak v jarku so mnogokrat spoznali posebno lice vojska sina—edince.

Ne da se zanikati, da imajo edinci, če že ne vsi, pa vsaj mnogi, prav poseben značaj, katerega osnovna poteza je pomankanje smisla za skupnost. Poseben značaj se je moral razviti zaradi tega, ker edinec sam dorašča v družini, ker je te družine osiše in — gospodar. Nobenemu otroku toliko ne streežjo, mu ne posevajo toliko pozornosti, toliko skrbri kakor edincu. Ker je edini otrok, je strah zanj tem večji, ker je edini otrok, je vsa skrb, ki bi bila porazdeljena med več otrok, posvečena njemu. Ker je edini, je deležen tudi več materialnih dobrin, kakor je to pri otrokih istega stanu običajno. Ker je edini, je deležen večje ljubezni in mehkejše postelje. Ker je edini, je iz vsega početka navajen, da zanj ni »konkurence«, da vse, kar starši premorejo, velja le zanj. Ker je edini, nima dovolj stika z vrstniki, odrasla bolj v okolici odraslih, med katerimi uživa privilegirani položaj.

Vse to povzroča, da se tak otrok v družbi ne znajde prav, da so v šoli težkože z njim, ker zahteva od učitelja več pozornosti, součencev pa ne upošteva kot enakopravne, še manj kot enakovredne. Se tu, v šoli, si hoče ohraniti svoj privilegirani položaj. Njegov smisel za skupnost je okrnjen, nerazvit, zato se ji ne preda kakor drugi otroci. Občutljivje je, ker so starši takoj reagirali na vsako njegovo najmanjšo bol, pa tudi na vsako njegovo — sitnost.

Če bi iz vzgojnih vidikov urejali število otrok v družini, bi morali reči: edinec nikar! Toda edinci so tu v včasih starši nočejo ali ne morejo imeti vsaj še drugega otroka. Tem bi bilo treba posebno mnogo dopovedati o vzgoji. Če veljajo nekateri principi za dobro vzgojo sploh, veljajo za vzgojo edincev le tem bolj: doslednost v vzgoji, nepopustljivost v otroku koristnih ukrepih, manj pozornosti za vsako željico in nemarnost, čim večja vzgoja k samostojnosti in pomoči drugim, k obzirnosti, red, red, red in zopet — red. Po svoji najboljši vesti mnogi starši vse to store, vendar pa se otrok kljub temu ne otrese vseh tipičnih lastnosti edincev. Te lastnosti edincev si moremo še omiliti, če poskrbimo, da bo čim prej in čim več v družbi vrstnikov.

Se celo pri tistih edincih, ki imajo prav vse prošle lastnosti edincev, kakor jih je moj nečak opisoval, je možno omiljenje. Če pride z mladino taborit, na izlete, če bo skupaj z njo živel, skupaj z njo delal, se mu bo verjetno odprla pot do skupnosti. Posebno če bo imel dobre učitelje v šoli in dobre vodnike v mladinskih društvih. Tudi zaščitne sestre v domovih, zdravstvenih kolonijah itd. morejo veliko koristiti pri vzgoji takih otrok.

Vse to je priznal celo moj mali zaleteli nečak, ki je potrdil, da so se nekateri »že obrusili.«

ano.

NAGRADNA KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10				11		12		
13				14		15		16
	17		18				19	
20		21				22		
23	24		25		26		27	28
29				30				

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. kraj na Dolenjskem, 5. obrtnik, 10. moško krstno ime, 12. pomlad v češčini (tudi moško krstno ime), 13. duhovnik, 14. gostinski lokal, 16. oblika osebnega zaimka, 17. mesto v Italiji, 19. žensko krstno ime, 21. pastir v srbohrvaščini, 23. veznik, 25. predlog, 26. ilo, 27. kazalni zaimkec, 29. židovsko žensko ime, 30. iz. obražen.

Nagrado v znesku 100 din

Je žreb tokrat naklonil Ivanu Zupančiču, šolskemu upravitelju v p. Ljubljana, Dolenjske ceste 23. Troje nagrad v knjigah pa si dele Drago Gregorin, jurist, Litija, Cilka Antonovičeva, Dobova, in Mitče Sinčev, Sv. Lenart v Slov. goricah.

Rešitev križanke

Vodoravno: Lomonosov, ubod, kalo, ba-za, Omer, Vida, Igo, robec, Asta, salo, zet, anatomia, Eva, Ema, Rado, ukor, Arad, mana.

Navpično: lubadar, obad, Mozart, oca, ako, sanica, Oleg, Voronov, Ob, oaza, Este, eta, Avar, nada, Meka, Amon, era, ara, od, um.

Rešite je treba poslati do petka in sicer po navadni dopisnici, tako da križanko izrežete iz lista, jo pravilno izpolnite in izrežek nalepite na zadnjo stran dopisnice. Reševalci v Ljubljani, Mari-boru in Celju, lahko izrežek iz lista z izpolnjeno križanko nalepijo tudi na navaden kos papirja in ga do petka vržejo v nabiralnico »Jutrovih« podružnic. Po žrebu izbranemu reševalcu pripade nagrada 100 din, razen tega pa so na razpolago še tri tolažilne nagrade v knjigah.

NAVADA

Prijatelj predstavi svojemu tovarišu-zdravniku svojo ženo:

— Dovoli, da ti predstavim svojo ženo.

— Drago mi je, gospa; izvolite se sliči.

NEUMNE SANJE

— Danes se mi je sanjalo, da si mi po-plačal ves dolg naenkrat!

— Tudi meni se včasih sanjajo neum-nosti!